

*Pred premiero
francoskega filma*

»OB ZORI«

Podatki: Proizvodnja: GUF, režija: Louis Daquin; glasba: Jean Wiener; scenarij: Vladimir Pozner; igralci: Marie Helene Dasté, Pierre Français, Michael Piccoli, rudarji severnih francoskih rudnikov.

Režiser Louis Daquin je med najpomembnejšimi franc. režiserji. Svoje napredno gledanje je oblikoval v svojem referatu na kongresu francoskih kulturnih delavcev, kjer je ostro nastopil za samostojnost francoskega kulturnega življenja proti vse močnejšemu pritisku ameriške plaže. Kakor je bil njegov referat protest, prav tako je tudi film »Ob zori« protest proti nečloveškim pogojem, v katerih žive francoski rudarji. S tem je postal ta film velika pomoč sočasnemu francoskemu delavskemu mezdnemu gibanju ob štrajkih leta 1948-1949. Louis Daquin je fanatičen zagovornik resnice, ki je ne skriva, ne potvarja, in ne retušira, temveč jo podaja takšno, kakršna je. Ne išče herojskih, izjemnih ljudi in njihove problematike, kajti zaveda se, da sestavljajo družbo povprečni ljudje in ima vsak med njimi svojo problematiko, ki je za njega življenjsko važna, čeprav se nam zdi malenkostna, češ saj to sami dobro poznamo, ker smo jo sami doživeli. Toda prav zaradi te vsakdanjosti je težja, globlja, saj jo doživljava jaz in ti.

Herojsko trpljenje daje trpečemu vsaj eno zadovoljstvo, da je po njem izvzet iz sive množice, iz brezoblične gmote, dviga ga med izbrance. Drugo pa je s problematiko malega človeka, ki se ponavlja v kapitalistični družbi iz dneva v dan in ji ne vidiš nikjer konca: fant in dekle se ne moreta poročiti, ker nimata sobe, fantič ne more po svetu, ker si mora v rudniku zaslužiti kruh, inženir je osamel, ker je vsa njegova družba tam daleč v mestu, rudarji kopljejo v petdeset centi-

metrskih rovih in nimajo niti zraka dovolj, ker ne da uprava novih, modernjših strojev. Vsi ti problemi dajo vsakdanjemu življenju tisto značilno barvo, da je brezupen, kakor je brezupno jesensko deževno nebo, in se človek vpraša: ali je tako življenje sploh vredno življenja? In prav v to brezupnost vnaša socializem smisel življenja, ki ga kapitalistična družba dati ne more. Vse to trpljenje nosimo in prenašamo zaradi dela, kajti naše skupno delo ustvarja pogoje nase skupnosti. In vsakdo, ki zapusti svoje delo, pa naj bo to iz teh ali drugih razlogov, je dezertar na večni fronti dela, se sam izloči iz srenje vseh delovnih ljudi.

S filmom »Ob zori« je postavil režiser Daquin pred francosko kapitalistično družbo trdo ogledalo: Vidite, tako žive tisti, ki se trudijo pod zemljo, da teko naši stroji in dividende, da živite lagodno v okolju, ki ste ga prav iz tega dela ustvarili.

Da je slika rudarskega življenja v francoskih revirih res točna, dokazuje reakcija premogovnih družb, ki so odpustile na primer rudarja Marcela Leruxa, ki predstavlja v filmu delavskega zaupnika. Razen treh poklicnih igralcev so namreč vsi sodelujoči res rudarji in je kamera posnela prav njihovo pristno življenje brez vsake romantike.

Film spada med tiste, ki jih moramo videti večkrat, če hočemo, da ga res razumemo. Silni uspeh, ki ga je imel v Franciji, je dobil potrdilo v veliki nagradi kot film najboljše režije. Res je, da mi težje dojemamo vse njegove prefinjenosti, ker nam tuja beseda malo pove, prepričan pa sem, da bo njegova problematika, ki je res obče človeška, našla pot do naših src, ker bo vsakdo videl med temi ljudmi tudi košček sebe.

Toliko filmu na pot.

Pregelj Bogo